

СЕРІЯ ІЛЮСТРАЦІЙ ДО УКРАЇНСЬКИХ КАЗОК

Анастасія СМІХНОВА,

студентка III курсу спеціальності 022.01 Графічний дизайн

Житомирського державного університету ім. І. Франка

науковий керівник:

завідувач кафедри образотворчого мистецтва та дизайну,

кандидат педагогічних наук, доцент

Житомирського державного університету ім. І. Франка

Наталья КОЛЕСНИК

У статті розглянуто значення серії ілюстрацій до українських народних казок як важливого засобу збереження національної культурної-спадщини. Проаналізовано художні-особливості ілюстративних рішень, роль візуального образу у сприйнятті казкового тексту та вплив традиційного українського мистецтва на формування стилістики ілюстрацій.

Ключові слова: *українська казка, ілюстрація, серія ілюстрацій, народне мистецтво, візуальна культура.*

Українські народні казки є невід'ємною частиною духовної культури народу, носіями моральних цінностей, історичної пам'яті та художнього мислення. У сучасному візуальному просторі ілюстрація відіграє ключову роль у популяризації казок, особливо серед дітей та молоді. Серія ілюстрацій до українських казок дозволяє не лише візуалізувати сюжет, а й створити цілісний художній образ казкового світу.

Є необхідність для збереження та популяризації українських народних казок у сучасному культурному просторі. Серія ілюстрацій як форма візуального наративу сприяє актуалізації традиційних сюжетів, поєднуючи національну художню спадщину з сучасними засобами образотворчого мистецтва та формуванню національної ідентичності.

Дослідження є всебічне, системне та багаторівневе осмислення серії ілюстрацій до українських народних казок як складного художнього, культурного та комунікативного явища, що формується на перетині фольклорної традиції, літератури, образотворчого мистецтва та сучасної візуальної культури. Дослідження спрямоване на глибоке розкриття ролі ілюстрації як особливого виду художньої діяльності, що забезпечує візуалізацію казкового тексту, художнє переосмислення народного світогляду та трансляцію національних культурних смислів у сучасному соціокультурному просторі. У цьому контексті ілюстрація розглядається не лише як допоміжний елемент тексту, а як самостійний засіб інтерпретації фольклорного матеріалу, здатний формувати цілісний художній образ казкового світу, що відповідає основним положенням фольклористичних досліджень української народної казки (Дунаєвська, 1987: 12–18).

У межах поставленої мети передбачається детальний аналіз взаємодії словесного та візуального образів у структурі казкового наративу, з'ясування механізмів впливу ілюстрації на сприйняття сюжету, характерів персонажів, системи образів, символіки та ідейного змісту казки. Особлива увага приділяється дослідженню принципів побудови серії ілюстрацій як цілісної художньої системи, у межах якої кожне окреме зображення виконує не лише ілюстративну, а й смислотворчу, емоційно-виразну та наративну функцію. Серія ілюстрацій розглядається як послідовний візуальний текст, що формує єдиний образно-емоційний простір казкового твору, базуючись на класичних сюжетах українських народних казок, зафіксованих у працях І. Я. Франка (Франко, 1988: 5–9).

Метою дослідження є також виявлення художньо-стилістичних особливостей серії ілюстрацій, зокрема композиційних закономірностей побудови зображень, принципів організації простору та ритму, особливостей колористичних рішень, пластики лінії, характеру силуету та ступеня стилізації форм. Увага зосереджується на аналізі образів головних і другорядних персонажів, способів їх типізації та індивідуалізації, а також на зображенні

просторового середовища, пейзажу та предметного світу, що формують візуальну атмосферу української казки й сприяють створенню впізнавальної національної образної системи. У цьому аспекті враховується досвід розвитку української графіки та книжкової ілюстрації ХХ століття, узагальнений у працях О. А. Лагутенка (Лагутенко, 2011: 42–49).

Важливим аспектом є вивчення впливу українського народного мистецтва – декоративного розпису, вишивки, різьблення по дереву, писанкарства, традиційного костюма та орнаментальної символіки – на формування художньої мови ілюстрацій до казок. Дослідження спрямоване на осмислення ролі фольклорної символіки, архетипних образів і міфологічних мотивів у створенні візуальних образів казкових персонажів, фантастичних істот і сюжетних ситуацій. Особлива увага приділяється визначенню способів інтерпретації традиційних мотивів у сучасному ілюстративному мистецтві з урахуванням взаємодії фольклору та літературної традиції, відповідно до концепцій, викладених у працях В. А. Качкана (Качкан, 2004: 27–33).

Окрему увагу приділили проблемі збереження автентичності народної казки в умовах сучасної художньої інтерпретації. Метою дослідження є з'ясування оптимального балансу між традицією та новаторством, між збереженням національної образної системи й архетипної символіки та впровадженням сучасних художніх прийомів, стилістичних рішень, технік і технологій. У цьому контексті ілюстрація розглядається як ефективний засіб актуалізації казкового матеріалу для сучасного глядача без втрати його культурної, історичної та духовної цінності. Крім того, мета дослідження полягає у визначенні значення серії ілюстрацій до українських народних казок у процесі формування національної ідентичності, естетичного виховання та розвитку візуального мислення дітей і молоді. Досліджується освітній, виховний і культуротворчий потенціал ілюстрації, її вплив на емоційне сприйняття, розвиток уяви, художнього смаку, креативного мислення та інтересу до української культурної спадщини в умовах сучасного інформаційного простору. Завершальним аспектом є узагальнення теоретичних

положень і практичних результатів, що можуть бути використані у процесі створення авторських серій ілюстрацій до українських народних казок, у професійній діяльності художників-ілюстраторів, у навчальному процесі мистецьких закладів освіти, а також у подальших мистецтвознавчих, культурологічних і міждисциплінарних дослідженнях, спрямованих на поглиблене вивчення української візуальної культури та фольклорної спадщини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Піддубна, О. М., Максимчук, А. П., & Петухова, Т. А. (2024) Сучасний графічний дизайн та його особливості. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 74 (2).
2. Дунаєвська Л. Ф. (1987) Українська народна казка. Київ: Вища школа.
3. Франко І. Я. (1988) Українські народні казки: у 2 т. Львів: Каменяр.
4. Лагутенко О.А.(2011). Українська графіка ХХ століття. Київ: Грані - Т.
5. Качкан, В. А. (2004) Фольклор і література. Івано-Франківськ: Лілея НВ.

